

МОДЕЛЮВАННЯ ПОКАЗНИКІВ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ

*О. М. Бондарчук, к. т. н., доцент, Б. Ю. Голобородько, магістр,
ДВНЗ «Криворізький національний університет», om_bond@ukr.net*

Методологія дослідження. Результати отримані за рахунок застосування методів: аналізу та синтезу – для обґрунтування зв'язку між частковими показниками ефективності; факторного аналізу – для визначення впливу окремих факторів на результуючий показник; економіко-математичного моделювання – для побудови та апробації моделі управління показниками ефективності діяльності підприємства.

Результати. Доведено, що собівартість виступає якісним показником, що здатен комплексно характеризувати ефективність діяльності підприємства. Показано механізм управління витратами, який і характеризує процес формування собівартості продукції під впливом зовнішніх факторів, а також відображає взаємозв'язок собівартості з ефективністю діяльності підприємства та його конкурентоспроможністю.

Запропоновано багатофакторну модель оцінки впливу елементів собівартості продукції на рентабельність, що описує загальну ефективність діяльності підприємства за рахунок часткових показників ефективності використання окремих ресурсів. Здійснено апробацію моделі на прикладі одного з гірничо-збагачувальних підприємств Криворізького басейну.

Новизна. На основі використання запропонованої моделі при прогнозуванні діяльності підприємства визначено оптимальні розміри виробничої програми та собівартості продукції, які забезпечують ефективне використання основних засобів, оборотних активів та трудових ресурсів підприємства.

Практична значущість. Розглянуто базові аспекти для управління ресурсами підприємства та підвищення ефективності його діяльності в контексті витратного підходу, що можуть слугувати підґрунтям для подальшого вдосконалення процесів управління ресурсами, собівартістю та ефективністю гірничо-збагачувального підприємства.

Ключові слова: собівартість продукції, управління витратами, управління ефективністю діяльності підприємства, рентабельність, ефективність, моделювання показників ефективності.

Література

1. Вітлінський В. В. Моделювання економіки [навч. пос.] / В. В. Вітлінський – К., 2003. – 408 с.
Vitlinskiy V. V. *Modelyuvannya ekonomiky* [Design of economy] / V. V. Vitlinskiy – K., 2003. – 408 p.
2. Миснік С. І., Столітній С. В. Моделювання і прогнозування показників ефективності використання основних фондів промислового підприємства. / С. І. Миснік, С. В. Столітній. – Вісник ДНТУ, 6 (2) – 2012. – С. 263–269.
Mysnik S. I., Stolitniy S. V. *Modelyuvannya i prognozuvannya pokaznykiv efektyvnosti vykoristannya osnovnykh fondiv promyslovogo pidpriemstva* [Design and prognostication of indexes of efficiency of the use of capital assets of industrial enterprise] / S. I. Mysnik, S. V. Stolitniy – Visnyk DNTU, 6 (2) – 2012. – 263–269 p.
3. Гуткевич А. Управління економічними ресурсами підприємства / А. Гуткевич, Е. Шаманская // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 7 (97).
Gutkevich A. *Upravlinnya ekonomichnymy resursamy pidpriemstva* [Management of enterprise economic resources] / A. Gutkevich, E. Shamanskaya // Aktualni problemy ekonomiky. – 2009. – № 7(97).
4. Каркавчук В. Моделювання рівня рентабельності підприємства / В. Каркавчук // Формування ринкової економіки в Україні. – 2008. – № 18, С. 103–106.
Karkavchuk V. *Modelyuvannya rivnia rentabelnosti pidpriemstva* [Design of level of profitability of enterprise] / V. Karkavchuk – Formuvannya rynkovoї ekonomiky v Ukraini. – 2008. – № 18, P. 103–106.
5. Комиссарова И. П. Трансформация учета расходов организации: методология и практика / И. П. Комиссарова. – М.: Изд-во «Бухгалтерский учет», 2002. – 224 с.
Komissarova I. P. *Transformatsiya ucheta raskhodov organizatsii: metodologiya i praktika* [Transformation of account of charges of organization: methodology and practical worker] / I. P. Komissarova. – M.: Izd-vo «Buhgalterskiy uchet», 2002. – 224 p.
6. Іщенко М. І. Моделювання та прогнозування рівня поточних витрат на гірничозбагачувальних комбінатах України / М. І. Іщенко // Європейський вектор економічного розвитку. – № 2 (15), 2013. – С. 114–123.
Ishchenko M. I. *Modelyuvannya ta prognozuvannya rivnya potochnykh vytrat na hirnychozbagachuvalnykh kombinatakh Ukrainy* [A design and prognostication of level of current outlays are on the ore mining and processing combines of Ukraine] / M. I. Ischenko // Evropeyskiy vektor ekonomichnogo rozvytku. – № 2(15), 2013. – P. 114–123.
7. Давидович І. Є. Управління витратами як напрям підвищення ефективності роботи підприємств і організацій / І. Є. Давидович // Економічні проблеми розвитку будівництва в Україні [зб. наук. праць міжн. наук.-практ. конференції, Тернопільська академія народного господарства 1–2 червня 2001 року]. – 2001. – С. 17–20.
Davydovych I. E. *Upravlinnya vytratamy yak napryam pidvyshchennya efektyvnosti roboty pidpriemstv i organizatsiy* [A management as direction of increase of efficiency of work of enterprises and organizations] / Davidovich I. E. // Ekonomichni problemy rozvytku budivnytstva v Ukraini [zbirnyk naukovykh prats mizhnarodnoyi nauково-praktychnoyi konferentsiyi, Ternopil'ska akademiya narodnogo gospodarstva 1–2 chervnia 2001 roku]. – 2001. – P. 17–20.
8. Бондарчук О. М. Порядок формування рентабельності товарної продукції гірничозбагачувального підприємства в залежності від співвідношення собівартості та ціни на основні види продукції / О. М. Бондарчук, Б. Ю. Голобородько // Вісник Криворізького національного університету, вип. 36 – 2014. – С. 340–344.
Bondarchuk O. M. *Poryadok formuvannya rentabelnosti tovarnoyi produktsiyi hirnychozbagachuvalnogo pidpriemstva v zalezhnosti vid spivvidnoshennya sobivartosti ta tsiny na osnovni vydy produktsii* [Order of forming of profitability of commodity products of ore mining and processing enterprise depending on correlation of prime price and price on the basic types of products] / O. M.

Bondarchuk, B. Yu. Goloborodko // Visnyk Kryvorizkogo natsionalnogo universytetu, v.36 – 2014. – P. 340–344.

8. Вудвуд В. В. Резерви зниження собівартості як один з напрямів підвищення ефективності функціонування підприємства / В. В. Вудвуд, І. Ф. Козакова // Науково-виробничий журнал «Інноваційна економіка», № 8 (46) – 2013. – С. 100–103.

Vudvud V. V. *Rezervy znyzhennya sobivartosti yak odyn z napryamiv pidvyshchennya efektyvnosti funktsionuvannya pidpriemstva* [Backlogs of decline of prime price as one of directions of increase of efficiency of functioning of enterprise] / V. V. Vudvud, I. F. Kozakova // *Naukovo-vyrobnychyy zhurnal «Innovatsiyana ekonomika»*, № 8 (46). – 2013. – P. 100–103.

9. Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: www.smida.gov.ua

Ahentsvo z rozvytku infrastruktury fondovogo rynku Ukrainy [Agency of Ukraine fond market infrastructure development] [Elektronniy resurs]. [Elektronniy resurs]. – Rezhym dostupu: URL: www.smida.gov.ua